

До
Високоповажаного Громадянина
Йосифа Пілсудського
Начальника Польської Республіки
В
ВАРШАВІ.

ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Дра. Михайла Лозинського

члена Української Національної Ради і голови бувшої
Делегації Української Національної Ради для ведення
переговорів з Польським Національним Комітетом м. Львова

Львові

(вул. св. Войтіха 2. А)

в справі поведення польських властей
супроти Українців м. Львова.

Високоповажаний Громадяніне!

В імя ідеалів, які присвічували Вам ціле життя
в боротьбі за визволення Вашої Вітчизни з російської нево-
лі і Вашого народу з політично-супільного поневолення,
ідеалів, які дано Вам тепер здійснювати на становищі На-
чальника Польської Республіки, ідеалів, які Українська

Центральна Рада в Києві поклала в основу Української Народньої Республіки і Українська Національна Рада у Львові в основу Західно-Української Народньої Республіки, - в іменах цих ідеалів, спільних і для тих Поляків, які будують Польську Народню Республіку, і для Українського народу, який будує Українську Народню Республіку, - звертаюся до Вас в тій надії, що мій голос знайде доступ до Вашого ума і серця.

Утворення Української Національної Ради.

Як Вам відомо, дня 19. жовтня 1918 український нарід австро-угорської монархії покликав до життя Українську Національну Раду як найвищу національну владу, управлену в його імені виконати право національного самоозначення.

Становище Польської Ліквідаційної Комісії.

Так об'явлену волю українського народу австро-угорської монархії польські політичні чинники австрійського збору зовсім зігнорували. Польська Ліквідаційна Комісія, яка кілька днів пізніше утворилася в Кракові, - замість звернутися до Української Національної Ради з пропозицією на спільній конференції упорядкувати відносини між обома частинами Галичини, польською й українською, на час до остаточного рішення на мировім конгресі, - проголосила цілу Галичину належною до польської держави і віввала всі державні, краєві і громадські уряди цілої Галичини виконувати владу в імені польської держави.

Українська Національна Рада обирає державну владу в Східній Галичині. - Проголошення Західно-Української Народньої Республіки. - Забезпечення прав національних меншостей.

Бачучи, що австро-угорська монархія розпадається,

Українська Національна Рада рішила виконати право само-
визначення українського народу і в його імені обняти на
заселеній ним території державну владу.

Дня 1. листопада 1918 Українська Національна Рада
при помочи Українських Січових Стрільців і українського
війська бовшої австро- угорської армії, яке перейшло на її
сторону, усунула австрійські влади у Львові і в цілій
українській часті Галичини.

Обняття влади Українською Національною Радою відбу-
лося скрізь спокійно, без проливу крови.

В своїй дальшій державно- творчій діяльності Україн-
ська Національна Рада проголосила українські землі австро-
угорської монархії Західно- Українською Народньою Републі-
кою, покликала до життя Тимчасовий Державний Секретаріат
як правительство Західно- Української Народньої Републіки
і поручила Державному Секретаріатові поробити заходи в ці-
ли з'єдинення всіх українських земель в Українську Народ-
ню Републіку.

Що до національних меншостей на території Західно-
Української Народньої Републіки Українська Національна Ра-
да в своїй програмі з дня 19. жовтня 1918 проголосила пов-
не забезпечення їх національних прав і звернулася до них
з зазивом, щоб вони вислали своїх представників до Україн-
ської Національної Ради, а по утворенню Державного Секрета-
ріату застерегла для них теки національних міністрів.

Польське повстання у Львові.

Обнимаючи владу у Львові, Українська Національна Ра-
да з повною пошаною віднеслася до польських національних
дібр. Ані одної польської національної інституції не нару-
шено. Так само рішено пошанувати самоуправу м. Львова, -
хоч організація самоуправи була кривдяча для українського

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

населення м. Львова, - і таки дня 1. падолиста 1918 предло-
жено президії м. Львова вести далі управу міста.

Тимчасом під вечір дня 1. падолиста 1918 виступив про-
ти влади Української Національної Ради у Львові польський
боевий відділ.

Аж тепер упали стріли і полилася кров.

В слідуючих днях бої розширилися і боева лінія розді-
лила Львів на дві часті: польську й українську.

Треба ствердити, що польський оружний виступ був не
обороною життя, маєтку, національних прав і національних
дібр Поляків м. Львова, бо Українська Національна Рада на
життя, маєток, національні права і національні добра Поляків
м. Львова не тільки не підняла руки, але взяла їх під охоро-
ну, - а був він повстанням проти української державної вла-
сти в цілі прилучення української часті Галичини до польсь-
кої держави.

Так означив се також на однім з засідань польсько-укра-
їнської мирової конференції представник польської оружної си-
ли у Львові, заявляючи, що польське військо у Львові вважає
себе частю війська польської держави, а оборону Львова частю
оборони прав польської держави до української часті Галичини

Польсько-українські переговори.

Рівночасно з вибухом польського повстання у Львові при-
був дня 1. падолиста 1918 вечером на засідання Української
Національної Ради кравий маршалок Незабітовскі з кількома
польськими членами Краєвого Виділу з пропозицією перегово-
рів в цілі поладження польсько-українського конфлікту у
Львові.

Се пропозиція прийнято і перша конференція відбулася
в Краєвм Виділі 2. падолиста 1918.

Коли-ж бої розширилися, в імени польської сторони висту-
пив Польський Національний Комітет м. Львова, який через

своїх делегатів вів переговори з делегатами Української Національної Ради аж до 20. падолиста 1918. На засіданню 20. падолиста 1918 стверджено, що становища обох сторін не дадуть погодитися, і на сім переговори перервано.

Поведення українських властей супроти Поляків у Львові.

Як уже сказано, наслідком польського повстання боева лінія розділила Львів на дві часті: польську і українську.

Центр міста і положені в нім польські національні інституції, редакції польських журналів, а також Польський Національний Комітет, який збирався в Торговельній Палаті, були під правлінням українських властей.

А хоч польське населення сеї часті міста явно і чинно виявляло свою солідарність з польським військом і свій ворожий настрій проти української державної влади, українська державна влада весь час здержувалась від загальних репресій супроти польського населення.

Польські національні інституції остали ненарушені, - хіба, що свого вимагала konieczність воєнних операцій (прим. обсадження Оссолінеум).

Польські журнали були завішені аж тоді, коли почали містити заклики, щоб польське населення брало за оружя і ставало до бою з українським військом.

Польський Національний Комітет м. Львова, який в імені польського війська вів переговори з Українською Національною Радою, отже виступив як свого рода неприязнєське правитель - ство, мав повну свободу рухів.

Українські влади ані не арештували нікого з членів Комітету і взагалі з визначніших представників польського грома - дянства ані не вивезли закладників.

Положення Українців під польським правлінням у Львові.

Вночі з 21. на 22. падолиста 1918 українські влади

опустили Львів і місто заняло польське військо.

Безнастанні ревізії в українських національних інституціях і в приватних мешканнях Українців, - не тільки визначніших, але також таких, про яких сусіди тільки те знають, що вони Українці; арештування осіб української народности, - від найвизначніших до найнезамітніших; здавлення і пониження української преси; унеможливлення всякої збірної національної діяльности, навіть в області культурній і гуманітарній, - отсе стан, в яким знаходиться тепер українське населення м. Львова.

А до цього треба додати становище польської преси, яка одним хором ображає найсвятіші українські національні почуття і підбурює проти Українців польське населення неперевіреними, односторонніми представленнями про "розбої гайдамацьких банд". Вистане бути Українцем, щоби в представленню преси і підбуреною нею громадянства бути винятим з під права. А політичні чинники і влади не тільки цьому не протиділяють, але поводяться так, як колиб були з цього вдоволені.

Положення українських національних інституцій.

Як тільки польське військо заняло Львів, не тільки перевело в усіх українських національних інституціях ревізії безнастанно повторюючи їх, але деякі інституції на якийсь час замкнуло, декуди поробило шкоди, а школи Українського Педагогічного Товариства при вул. Мохнацького н. 12 зовсім здемолювало.

Серед таких обставин життя в інституціях майже завмерло. Вистане зібратися кільком членам, щоби стягнути на себе підозріння "небезпечних нарад", ревізії й арештування.

Українська Преса.

По заняттю Львова польським війском українські днів -

ники не вийшли, аж доки генерал Роя не дав на се виразного дозволу. Сей дозвіл львівська "Gazeta Codzienna" назвала великодушним жестом, на який пан супроти хама може собі "позволити". Отсі слова нехай послужать ілюстрацією тону польської преси.

Одначе з дозволу генерала Рої українська преса не довго користала.

"Діло", найстарший український дневник, який кінчить 39-тий рік існування, вже по двох числах дня 29. падоли - ста 1918 завішено, - хоч редакція зовсім не взивала до ору- жя, тільки заявила, що і редакція і українське громадян- ство м. Львова мусить числитися з фактом польської окупа- ції.

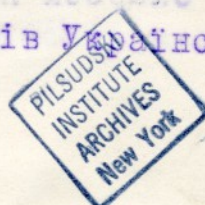
Рівночасно новозаложений соціально- демократичний днев- ник "Вперед" одержав від генерала Розвадовського приказ виходити з подвійним текстом: українськими і латинськими буквами.

Опісля видавництво "Діла" повідомлено, що також "Ді- ло" може знов виходити, коли піддасться висше згаданому приказови ген. Розвадовського. Одначе вважаючи примус вида- вання дневника також латинськими буквами понижаючим для на- ціональної гідности, видавництво "Діла" рішило дневника не видавати.

Таким чином виходить у Львові тільки один український дневник "Вперед", який своїм подвійним текстом - українськи- ми і латинськими буквами - свідчить про пониження україн- ської преси, а своїм змістом, в якім під загрозою завішення й арештування уникає всего, що має національно-політичний характер, - про здавлення її.

Поведення польських властей супроти членів Української
Національної Ради. - Переговори й арештування.

Безпосередно по останнім засіданню делегатів Української



Національної Ради і Польського Національного Комітету м. Львова одержала Українська Національна Рада від гр. Скарбка письмо з датою: Львів, 20. падолиста 1918, в яким він в імені делегатів, визначених Польською Ліквідаційною Комісією для переговорів з Українською Національною Радою, просив о визначення делегатів, часу і місця переговорів. Українська Національна Рада відповіла письмом з 21. падолиста 1918, визначаючи переговори на той сам день. На се гр. Скарбек відповів, що мусить заждати наприїзд решти делегатів Польської Ліквідаційної Комісії. Ся відповідь була очевидно подиктована тим, що день 21. падолиста 1918 був днем воєнного щастя для польського війська у Львові.

По опущенню Львова українськими властями остала у Львові часть членів Української Національної Ради, між ними також два члени бувшої Делегації Української Національної Ради для ведення переговорів з Польським Національним Комітетом м. Львова: Д-р Лев Ганкевич і Д-р Михайло Лозинський.

За пару днів звернувся до них в імені польської сторони перебуваючий тоді у Львові делегат Французької місії в Яссах п. Віллем з пропозицією, щоб вони разом з ним удалися до правительства Західно-Української Народної Республіки для ведення дальших переговорів.

На се ^{вони} відповіли, що з хвилею виїзду українських властей зі Львова їх мандати делегатів вигасли і тому вони не можуть того пропозиції прийняти.

За пару днів по сій відповіді, дня 29. падолиста 1918, наступили арештування деяких членів Української Національної Ради, а за іншими - між ними за згаданими двома членами бувшої мирової Делегації Української Національної Ради - заряджено пошукування.

Дня 30. падолиста арештованих увільнено.

Рівночасно письмом з 30. падолиста 1918 звернувся гр. Скарбек як делегат Польської Ліквідаційної Комісії через

Д-ра Льва Ганкевича до Української Національної Ради з пред-
-ложенням переговорів.

На се одержав відповідь, що члени Української Націо-
нальної Ради, які остали у Львові, не творять ніякого збір-
ного тіла і не мають ніяких повновастих до ведення справ
Західно-Української Народньої Республіки, отже тим самим не
можуть також вести переговорів.

На се гр. Скарбек в дальших устних переговорах іменем
Польської Ліквідаційної Комісії предложив, щоби львівські
члени Української Національної Ради визначили делегатів,
яким польські власти уможливлють виїзд на територію, заняту
українським війском, щоби вони доручили предложення Польської
Ліквідаційної Комісії Українському правительству, яке визна-
чило би від себе делегатів, час і місце переговорів. Се
предложення прийнято і визначено як делегатів Д-ра Михайла
Лозинського і Д-ра Володимира Старосольського, які 4. груд-
ня 1918 мали одержати можливість виїзду.

Одначе того дня гр. Скарбек повідомив, що справа виїз-
ду зустрічає технічні труднощі, а 9. грудня 1918 заявив,
що трудність лежить в тім, що польські власти не бажають
собі, щоби в склад делегації входив Д-р Михайло Лозинський,
і просив визначити иншого делегата.

Хоч се бажання польських властей не відповідало міжна-
роднім звичаям, одначе з української сторони рішено сповни-
ти се бажання і визначено нового делегата в особі проф. Д-ра
Стефана Томашівського.

Одначе замість уможливлення делегатам виїзду наступили
в ночі з 10. на 11. грудня 1918 арештування членів Україн-
ської Національної Ради: Д-ра Володимира Бачинського, Д-ра
Івана Куровця і Юліяна Романчука, а також одного з делега-
тів: Д-ра Володимири Старосольського, яких разом з арештува-
ним львівським Українцем Альфредом Будзиновським, урядником
намісництва, вивезено 11. грудня 1918 рано як закладників.

Юліяна Романчука, 76-літнього старця, довголітнього політичного провідника Українців, віцепрезидента, бувшої австрійської палати послів, в Перемишлі увільнено і дозволено йому вернути до Львова.

Рівночасно з висше згаданими арештуваннями заряджено арештування інших львівських членів Української Національної Ради, між ними також обох згаданих членів Делегації Української Національної Ради для ведення переговорів з Польським Національним Комітетом м. Львова.

Так отже треба ствердити, що польські влади у Львові рівночасно звертаються до львівських членів Української Національної Ради в справі переговорів і рівночасно заряджують арештування тих самих людей і вивозять їх як закладників.

Високоповажаний Громадянине!

Представивши Вам як Начальникови Польської Республіки хід подій у Львові, оставляю Вашій оцінці поведення польських властей у Львові супроти українського населення, українських національних інституцій, української преси і з окреми супроти львівських членів Української Національної Ради. Маю надію, що Ви, взявши під увагу поведення українських властей супроти Польського Національного Комітету м. Львова, оціните, чи годиться арештувати й вивозити як закладників тих самих членів Української Національної Ради, з якими рівночасно ведеться переговори, - чи годиться арештувати особи, визначені підчас тих переговорів на делегатів до українського правительства, - чи годиться арештувати членів Української Національної Ради, які в характері мирових делегатів вели переговори з польською стороною. -

Маю надію, що Ви оціните важке положення Українців м. Львова і видасте зарядження в цілі облекнення їх положення.

Високоповажаний Громадянині!

В ім'я братства народів, яке є Вашим і моїм ідеалом, кінчу отсе моє представлення горячою просьбою:

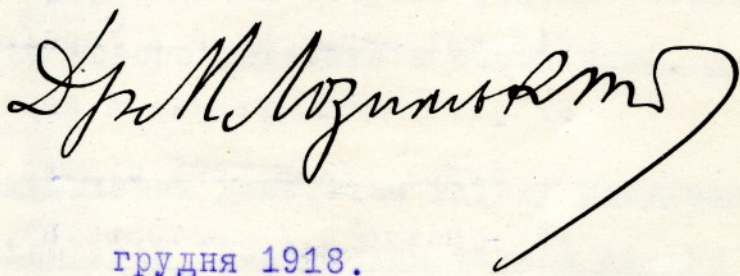
Старайтеся як Начальник Польської Республіки спинити пролив крові між Вашим і моїм народом.

Колись, перед роками, коли ще польська демократія ве-ла важку боротьбу за народні права проти польської шлях-ти, ми, сини українського народу, браталися з польською демократією, вірячи, що її перемога буде також нашою пере-могою. На жаль не сталося нам по нашій вірі.

Тепер, коли Ваша особа на становищі Начальника Поль-ської Республіки може сміло вважатися символом перемоги поль-ської демократії в Польщі, звертаюся через Вас до всієї польської демократії з покликом: Старайтеся засипати ту пропасть, яку панування польської шляхти на українській землі викопало між польським і українським народом!

Коли в основу порозуміння буде поставлена та сама мі-ра національної справедливості, якої польський народ до-магається для себе, порозумінню обох народів ніщо не сто-їть на перешкоді.

Зазначаючи, що отсе моє представлення є чисто особи-сте, зроблене тільки у власнім імені, прошу прийняти ви-слів правдивого поважання -



У Львові, дня

грудня 1918.

